

YMPÄRISTÖSOPIMUSTEN KYSELYTUNTI 16.4.2026

Kysymykset ja vastaukset

1. Miten ja mistä inventointia pyydetään alueen korkeampaa tasoa varten?

VASTAUS:

Jos Vipu-palvelun perinnebiotooppikarttatasolla peruslohkojen päällä on harmaa kuvio keltaisella pohjalla, niin alueen inventointituloksia ei vielä ole tallennettu tasolle. Kohde saattaa olla arvokkaaksi inventoitua perinnebiotooppia. Tällöin ota yhteyttä oman alueen elinvoimakeskuksen sopimuskäsittelijään, joka ilmoittaa lausunnon tarpeesta elinvoimakeskuksen sisällä siitä vastaavalle taholle. Liitä lausunto sopimushakemukseesi.

Jos peruslohkot ovat jo hyväksytyinä maatalousluonnon ja maiseman hoitosopimukseen alemman korvaustason kohteina, voit hakea niille arvoluokan muuttamista ilmoittamalla asiasta vapaamuotoisesti kirjallisesti oman alueen elinvoimakeskuksen sopimuskäsittelijälle peltotukihauksen aikana 9.6.2026 mennessä.

Jos peruslohkoille ei vielä ole tehty perinnebiotooppien inventointia, voit esittää inventoinnista pyynnön oman alueen elinvoimakeskuksen ympäristöyksikköön tai pyytää sopimuskäsittelijää välittämään pyynnön ympäristöyksikköön. Ympäristöyksikössä päätetään, suoritetaanko kohteessa inventointi.

Sopimuskäsittelijä selvittää mahdollisen inventoinnin jälkeen elinvoimakeskuksen ympäristöyksiköstä, onko sopimuksen peruslohkojen arvoluokan muuttamiselle perusteita. Mahdollista korotettua korvausta maksetaan vasta hakuvuodesta alkaen eikä sitä makseta takautuvasti.

2. Miten suhtaudutaan täytemaan (kaivuumaan) ajoon sopimusalueelle?

VASTAUS:

Maatalousluonnon ja maiseman hoitosopimuksen sopimusehtojen mukaan sopimusaluetta ei saa muokata, lannoittaa, käsitellä kasvinsuojeluaineilla, ojittaa tai metsittää. Maan ajaminen, kasaaminen ja/tai levittäminen ovat muokkaamista, eivätkä siis ole sallittua toimintaa maatalousluonnon ja maiseman hoitosopimukseen hyväksytyillä alueella.

3. Sopimuksessa olevan metsäniityn viereen on tehty pieni avohakkuu, jossa kasvaa nyt heinäkasveja. Voisiko tällaisesta hakkuuaukosta saada muokattua lisää sopimuskelpoista niittyä, jos sitä aletaan hoitaa laiduntamalla?

VASTAUS:

Maatalousluonnon ja maiseman hoitosopimukseen on mahdollista hyväksyä sopimusehtojen mukaista sopimukseen soveltuvaa aluetta. Tällainen ala voi olla esimerkiksi laidunnettavaksi soveltuvaa niittyä, joka on luonnonlaidunta. Luonnonlaitumella on oltava muusta ympäristöstä erottuvia tavanomaista arvokkaampia luonto- tai maisema-arvoja, joita hoitotoimenpiteillä edistetään tai säilytetään. Luonnonlaitumen on lisäksi sijaittava maatalousympäristöön kuuluvassa maisemakokonaisuudessa, jotta se voidaan hyväksyä sopimukseen.

Jos hakkuusta on hyvin lyhyt aika ja esimerkiksi alueen maaperä on toimenpiteen jäljiltä muokattu, kasvipeitteetön tai kasvillisuus on hyvin yksipuolista koostuen lähinnä rikkakasveista tai alueelle on kylvetty pelloille tyyppillistä lajistoa, alue ei todennäköisesti täytä sopimuksen vaatimuksia. Jos tällaista aluetta laidunnetaan pitkän aikaa, eikä

sitä enää uudestaan muokata tai lannoiteta, se voi kehittyä monimuotoisuuden kannalta myönteisempään suuntaan, jolloin se saattaa jossain vaiheessa soveltua sopimukseen.

Nämä ovat kuitenkin erittäin tapauskohtaisia asioita. Jos tuenhakija hakee voimassa olevaan sopimukseen lisäalaa, elinvoimakeskus suorittaa alalle maastokatselmoinnin, jossa tarkastetaan, onko sopimukseen haettu alue sopimuskelpoista.

Huomioitavaa on, että sopimukseen hyväksytyä aluetta ei saa muokata, lannoittaa, käsitellä kasvinsuojeluaineilla, ojittaa tai metsittää. Sopimusalueella ei saa toteuttaa sellaista puuston hakkuuta, joka ei sisälly hoitosuunnitelman mukaisesti luonnon monimuotoisuutta tai maisemaa edistäviin raivauksiin. Esimerkiksi avohakkuu sopimukseen hyväksytyllä alueella kesken sopimuskauden ei ole sallittua.

4. Miten uusia aloja saa sopimukseen, kun kyseessä on

a) tukikelpoinen pelto (esim. pitkään laitumena ollut pelto tai luonnonhoitopelto)

b) joutomaa, tai vastaava, mikä ei kuulu minkään tuen piiriin

VASTAUS:

Jos tuenhakija hakee voimassa olevaan sopimukseen lisäalaa, elinvoimakeskus suorittaa alalle maastokatselmoinnin, jos sen toteuttaminen ei ole ilmeisen tarpeetonta. Maastokatselmoinnissa tarkastetaan, onko sopimukseen haettu alue sopimuskelpoinen, ja määritetään sopimukseen hyväksyttävän alueen rajat, pinta-ala ja otetaan paikkaan sidottuja valokuvia.

Maastokatselmointi voidaan jättää suorittamatta ilmeisen tarpeettomana esimerkiksi tilanteessa, jossa alueen ilmakuvien tarkastelun tai historiatietojen perusteella voidaan selkeästi todeta, että alue ei sovellu sopimukseen: esimerkiksi, jos alue on ilmakuvan mukaan tukikelvotonta aluetta (kuten avokalliot, hietikot, kivikot, vesialueet).

Maatalousluonnon ja maiseman hoitosopimukseen voidaan hyväksyä aluetta, joka on sopimusehtojen mukaista sopimukseen soveltuvaa. Sopimusalueella on oltava tavanomaista arvokkaampia luonto- tai maisema-arvoja, joita hoito edistää tai säilyttää. Sopimukseen ei hyväksytä esimerkiksi yhtenäisiä hiekkaisia tai kivisiä alueita tai alueita, joiden tuotolla laiduntavat eläimet eivät tule toimeen.

Esimerkiksi joutomaat saattavat olla kasvillisuudeltaan niin niukkoja tai yksipuolisia, että ne eivät tuota riittävästi ravintoa laiduntaville eläimille tai tuotto on liian vähäistä eläinten ravinnontarpeeseen nähden. Joutomaat saattavat muutenkin olla ominaisuuksiltaan sellaisia, että ne eivät täytä sopimuksen edellytyksiä esimerkiksi, jos ne ovat todella hiekkaisia ja kivisiä, niillä on laajasti avokalliota tai niiden kasvillisuus ei ole ollenkaan laidunnukseen soveltuvaa. Tällaisia ovat esimerkiksi pelkkää jäkälää, sammalta tai varpua kasvavat alueet.

Siihen, soveltuuko kohde sopimukseen, voi vaikuttaa esimerkiksi alueen kasvillisuus ja luontoarvot, maisema-arvot ja kohteen hoito- ja käyttöhistoria. Jos kohteella on esimerkiksi pitkä peltohistoria ja/tai sitä on muun muassa muokattu, kylvetty tai lannoitettu vain vähän aikaa sitten, niin toimenpiteet todennäköisesti ovat nähtävissä alueessa ja sen kasvillisuudessa. Tällaisten toimenpiteiden vuoksi kohteessa ei todennäköisesti ole tavanomaista arvokkaampia luonto- tai maisema-arvoja, vaan kasvillisuus on yksipuolista ja tavanomaista.

Jos alueen kasvillisuus on edelleen yksipuolista tai alueella on esimerkiksi runsaasti viljelykasveja, rikkakasveja tai vieraslajeja, alue tuskin on luonto- tai maisema-arvoiltaan tavanomaisesta pellostä tai muusta tavanomaisesta kohteesta poikkeava, eikä siksi ole sopimuskelpoinen, vaikka sitä olisi laidunnettu tai hoidettu niittämällä pitkään.

Kuitenkin pitkään jatkunut niittohoito (niitto ja korjuu) tai laidunnus ja esimerkiksi se, että aluetta ei lannoiteta tai muokata, saattavat vaikuttaa monimuotoisuusarvojen kehittymiseen, jolloin kohde saattaa olla hyväksyttävissä sopimukseen. Kohteiden soveltuvuus tai soveltumattomuus sopimukseen ovat kuitenkin hyvin tapauskohtaisia asioita.

5. Jos sopimusala kuuluu luonnonsuojelualueeseen, hoitosuunnitelma tulee hyväksyttää LVV:n toimesta. Entä jos hyväksyntää ei ennätä saamaan ennen tukihauksen loppumista? Voiko alueelle hakea sopimusta, olettaen että hoitosuunnitelmaa voi tarpeen tullen muuttaa lausunnosta riippuen?

VASTAUS:

Osa ympäristösopimusalueista, esim. luonnonsuojelualueet, vaativat LVV:n hyväksyntää eli lausuntoa tai poikkeuslupaa alueella tehtäviin hoitotoimenpiteisiin. Tällaiset alueet priorisoidaan elinvoimakeskuksissa katselmointien osalta, jotta lausunnot saadaan mahdollisimman pian valmiiksi ennen sopimuksen maksuja.

Jos virallinen lausunto jostain syystä viivästyy, tapauskohtaisesti voidaan pyytää LVV:ltä ennakkotietoa alueesta, jotta sopimuksen teko ei jää siitä kiinni. Sopimus voidaan tehdä, jos hoitosuunnitelmasta ilmi tulevat hoitotoimenpiteet eivät ole räikeästi ristiriidassa alueen hoidon kanssa.

6. Niitettäessä ymp.sopimusala, on niittojäte vietävä pois ja hävitettävä. Miten? Niittojätteessä saattaa usein olla runsaastikin rikkakasveja.

VASTAUS:

Niittojäte on lähes poikkeuksetta kerättävä ja vietävä pois sopimusalueelta, jos kohteen hoitomuotona on niitto laidunnuksen sijaan. Niittojätettä ei saa läjittää sopimusalueella pitkiä aikoja, vaan se on kerättävä ja vietävä pois sopimusalueelta mieluiten heti niiton jälkeen.

Tuenhakijan velvollisuus on selvittää ja suunnitella hoitosuunnitelmassa, minne ja miten niittojäte hävitetään omassa kunnassa asianmukaisesti, jos sitä ei saa toimitettua hyötykäyttöön esimerkiksi rehuksi karjalle. Kuntien ympäristönsuojelumääräyksistä voi tiedustella oman kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselta.

7. Onko Helmeen haettavalla kohteella minimipinta-alaa?

VASTAUS:

Ei ole, esimerkiksi niittokohteet voivat olla hyvinkin pieniä. Alueella tulee kuitenkin olla tarpeeksi ravintoa mahdollisesti laiduntaville eläimille. Elinvoimakeskukselle tehtävän ympäristösopimuksen minimipinta-ala on kuitenkin vähintään 0,30 hehtaaria ja yksittäisen peruslohkon on oltava kooltaan vähintään 0,05 hehtaaria.

8. Voiko sopimuksen siirtoa hakea milloin tahansa?

VASTAUS:

Sopimuksen siirtoa tulee hakea kirjallisesti 15 työpäivän kuluessa omistus- tai hallintaoikeuden siirtymisestä toimittamalla elinvoimakeskukseen lomake 160. Sopimuksen siirron ajankohta voi vaikuttaa siihen, kenelle sopimuksen hoitokorvaus maksetaan.

Jos siirron saajalla (vastaanottajalla) on jo voimassa oleva sopimus kuten maatalousluonnon ja maiseman hoitosopimus, niin hänelle ei voi suoraan siirtää samaa sopimusta toiselta tuenhakijalta. Tässä tapauksessa palautetaan elinvoimakeskukseen lomake 160 ja sopimuksen vastaanottava tuenhakija hakee siirrettävät peruslohkot voimassa olevaan sopimukseensa lisäalana peltotukien haun aikana 9.6.2026 mennessä.

Jos sopimuksen vastaanottavalla tuenhakijalla ei ole voimassa olevaa vastaavaa sopimusta, sopimuksen siirtoa on haettava ennen peltotukien haun alkamista palauttamalla elinvoimakeskukseen lomake 160. Kun elinvoimakeskus on käsitellyt sopimuksen siirron, vastaanottavan tuenhakijan on haettava sopimuksen maksua peltotukien haussa.